

Ko Ho'o Faile Fakamo'ua 'i he Centrix – 'Oku 'uhinga eni ki he hā?

Kuó ke kole ha tatau 'o ho'o faile fakamo'ua méi he Centrix ("ko kimautilu", "kimautilu", "ko 'emau") 'o fakatatau ki ho'o ngaahi totonu 'i he malumalu 'o e Credit Reporting Privacy Code 2020 ("Tu'utu'uni (Code)"). 'Oku 'i ho'o faile fakamo'ua 'i he Centrix 'a e fakamatala fakamo'ua 'oku mau tauhi fekau'aki mo koe. 'Oku 'oatu 'a e tohi fakamatala ko'eni kiate koe ke tokoni atu ke ke mahino'i 'a ho'o faile fakamo'ua 'i he Centrix.

A. Ko hai 'oku lava 'o sio ki he'eku faile fakamo'ua 'i he Centrix?

'E lava ke mau 'oatu ho'o faile fakamo'ua kiate kinautilu 'oku mau fengāue'akí ('a ia ko e ngaahi pisinisi 'oku nau faka'aonga'i 'emau ngaahi sēvesi ki he lipooti fakamo'ua). 'Oku kau heni 'a e ngaahi kautaha 'oku nau faka'atā atu 'a e fakamo'ua, kau lenilootí mo e ngaahi ngāue'anga kuo nau ma'u 'a ho'o fakangofuá, pea mo e kau tānaki mo'ua. 'I he angamahení, ko e ngaahi kautaha fekau'aki mo e fakamo'ua (credit providers) ko ha ngaahi pisinisi 'oku nau nō atu ha pa'anga (hangē ko e ngaahi pangikē pe ngaahi kautaha nō) pe ngaahi pisinisi 'oku nau fakatau fakamo'ua atu ha ngaahi koloa mo ha ngaahi sēvesi ke toki totongi (hangē ko e ngaahi kautaha telefoni/kasa/'uhila). 'Oku 'ikai faka'atā atu 'a e fakamatala kotoa pē ki he kiate kinautilu kotoa pē 'oku mau fengāue'akí 'o hangē ko ia 'oku fakamatala'i atu 'i laló. 'Oku fokotu'u fakaikiiki atu 'e he Koutí (Tu'utu'uni) 'a kinautilu te nau lava 'o sio ki ho'o faile fakamo'ua pea 'e lava ke ma'u atu 'eni 'i he www.privacy.org.nz.

E. Ko e fakamatala 'oku 'i ho'o faile fakamo'ua 'i he Centrix

'Oku 'oatu 'i lalo ha fakamatala 'o e konga takitaha 'i ho'o faile fakamo'ua. Kuo mau faka'aonga'i 'a e ngaahi 'ulu'i fakamatala tatau mo ia 'i ho'o faile fakamo'ua.

Fakamatala Fakanounó

'Oku 'i heni ha fakamatala fakamā'opo'opo nounou 'o e fakamatala 'oku mau ma'ú.

Maaká

Ko ho maaka ki he fakamo'ua (credit score) ko hano fakahaa'i fakamata'ifika ia 'o ho'o lipooti fakamo'ua kakato 'okú ne fakafofonga'i ho tu'unga falala'anga fakafo'ituituí. 'Oku ho'ata méi he maaka ki he fakamo'ua ha ngaahi makatu'unga'i me'a kau ai 'a e lōloa 'o e taimi 'o ho'o hisitōlia fakamo'ua (ko e hā hono fuoloa ho'o ngāue'aki ha ngaahi 'akauni fakamo'ua), hisitōlia 'o e tu'unga 'oku 'i ai ho'o totongi mo'ua (ko e hā 'a e tu'unga lelei kuó ke tauhi 'aki ho'o totongi 'o e ngaahi mo'ua kuo taimi ke totongi), fa'ahinga 'o e fakamo'ua (pe 'oku 'i ai hano koloa malu'i pe 'ikai), lahi 'o e mo'ua pea kapau 'oku 'i ai ha palopalema 'i ho'o totongi mo'ua pe tu'utu'uni fakamaau'anga kuo lipooti.

'E lava ke fakalelei'i ho maaka ki he fakamo'ua 'aki ha'o fakapapu'i 'okú ke totongi kotoa ho'o ngaahi 'akauni fakamo'ua 'i hono taimi totonú pea totongi kakato foki mo ha ngaahi mo'ua kuó ke

palopalema'ia 'i he 'ikai ke totongí. 'E lava foki ke uesia 'a ho'o maaka ki he fakamo'uá 'i hano fakaava 'o ha ngaahi 'akauni fo'ou pea mo ha ngaahi kole fakamo'ua fo'ou, koe'uhí he 'e lava ke toe lahi ange ai 'a e tu'u laveangofua ke hoko ha palopalema.

'Oku kamata 'a e maaka ki he fakamo'uá 'a e kautaha Centrix meí he 1 (mā'olunga 'aupito 'a e tu'unga palopalemá) ki he 1,000 (mā'ulalo 'aupito 'a e tu'unga palopalemá) pea 'oku vahevahe 'a e ngaahi maaká ki ha kalasi 'e 5. 'Oku hā atu 'i he tēpile 'i he peesi hokó 'a hono fakapeseti 'o e kau fakamo'uá mo e kalasi 'oku nau kau ki aí mo e founa 'oku tokanga'i 'aki 'e he ngaahi kautaha 'oku nau faka'atā atu 'a e fakamo'uá 'i he kalasi takitaha.

Fakatu'utu'unga 'o e maaká	Kalasi 'oku ui ko e Tu'unga palopalema angamahení	% 'o e kakai kuo 'osi fakamaaká	'Oku 'uhinga ki he hā
> 892	TU'UNGA MĀ'OLUNGA 'AUPITO (EXCELLENT)	20	'Oku totonu ke ke 'atā atu ki he ngaahi kaati fakatau fakamo'ua (credit cards), ngaahi sēvesi ki he noó mo e ma'u'anga ivi faka'api (utility) lelei tahá (ka 'oku 'ikai ke fakapapau'i eni)
825 - 892	TU'UNGA LELEI 'AUPITO	20	'Oku totonu ke ke 'atā atu ki he lahi taha 'o e ngaahi kaati fakatau fakamo'uá, ngaahi sēvesi ki he noó mo e ma'u'anga ivi faka'apí (utility)
706 - 824	TU'UNGA 'AVALISI	30	'Oku totonu ke ke 'atā atu ki he ngaahi kaati fakatau fakamo'ua, ngaahi sēvesi ki he noó mo e ma'u'anga ivi faka'api (utility) anga mahení (standard)
496 - 705	TU'UNGA TAAU (FAIR)	20	Te ke ala ma'u atu ha ngaahi kaati fakamo'ua, ngaahi sēvesi ki he noó mo e ma'u'anga ivi faka'apí ka 'e toe ala fiema'u foki ki ai ha ngaahi makatu'unga lahi ange
1 - 495	TU'UNGA MĀ'ULALO	10	'Oku ngalingali 'e fakafisinga'i koe 'i ha'o kole 'e he tokolahi 'o e ngaahi kautaha kaati fakamo'uá, noó mo e ngaahi kautaha ma'u'anga ivi fakae'apí
0	'IKAI MA'U HA MAAKA		'E 'ikai ma'u atu ha maaka 'i ho'o lipooti ki he fakamo'uá kapau 'oku hoko ha taha 'o e ngaahi 'uhinga ko 'ení: 'Oku 'ikai ke mau ma'u ha hisitolia ki he fakamo'uá kuo lekooti 'iate koe Kuo lekooti koe 'i ha tu'unga faingata'a'ia fakapa'angá 'Okú ke lolotonga tō lalo fakapa'anga (insolvent) pe tu'utu'unia ke ke totongi fakafoki ha mo'ua 'Oku hā 'i he lipootí kuó ke pekia 'Okú ke si'isi'i hifo 'i he ta'u 18

Fakamatala 'o e ni'ihi 'oku nau faka'aonga'i 'a e ngaahi koloá (consumer)

'Oku 'i he konga ko'ení 'a e fakamatala 'oku mau ma'u fekau'aki mo ho hingoá, ngaahi hingoa kehe, ngaahi tu'asila mo e 'aho fá'ele'i 'oku 'ilo'i.

Fakamo'oni'i 'aki 'o e Laiseni Faka'ulí pe Paasipootí

Kapau kuó ke 'osi 'omai 'a e fakaikiiki 'o ho'o laiseni faka'ulí pe paasipootí kiate kimautilu ke fakapapau'i 'aki 'a koe, 'e 'asi 'i heni 'a e fakamatala ko iá. He 'ikai fakahā 'a e fakamatala ko'eni ki he ni'ihi 'oku mau fengāue'akí (subscribers).

Fakamatala Fakafika ki he Ma'u'anga Iví (Retail Energy Data)

'Oku 'i he konga ko'eni 'a e fakamatala fekau'aki mo ha fa'ahinga mo'ua kuo 'ikai totongi 'a ia 'oku mau ma'u fekau'aki mo ha 'akauni 'uhila pe kasa. 'Oku faka'atā atu pē 'a e fakamatala ko'eni ki he ngaahi kautaha 'uhila mo e kasa 'oku nau kau mai ki he Centrix' RED, 'a ia ko e tñaki'anga fakamatala (database) 'oku fakangatangata pē 'a e hū ki aí.

Fakamatala ki he 'akauní

'Oku fakahaa'i 'i heni ha fa'ahinga fakamatala pē fekau'aki mo e 'akauni fakamo'ua 'oku mau ma'ú 'Oku 'iloa 'a e fakamatala ko'eni ko ha fakamatala fakamo'ua fakalūkufua pe fakamatala lelei ki he fakamo'ua (positive credit information). 'Oku kau heni ha fakamatala fekau'aki mo ha 'akauni fakamo'ua 'okú ke ma'u kau ki ai 'a e lahi 'o e mahu'inga kuo fakalahi 'aki 'a e mo'ua, pe 'oku kei tu'u fakaava pe kuo tãpuni 'a e 'akauní mo e ngaahi totongi fakafoki kuo taimi ke fakahokó (fakamatala ki he hisitōlia 'o e totongi fakafokí). 'Oku tuku atu pē 'a e fakamatala fekau'aki mo e 'akauní ki he ngaahi kautaha kuo 'osi lēsisita ke nau faka'atā atu 'a e fakamo'ua (hangē ko ha pangikē pe kautaha nō pa'anga), ngaahi kautaha kasa/'uhila, ngaahi kautaha malu'i kuo lēsisita pe ngaahi kautaha telefoní.

'Oku 'oatu 'i he tēpile 'i laló hano fakamatala'i fakama'ala'ala 'o e fakamatala 'oku 'oatu 'i he lipootí.

Tu'utu'uni (Code)	Fa'ahinga	Fakamatala Fakama'ala'ala
N	'I he Lolotongá ni	'Ikai fiema'u ha totongi.
U	Me'a kehe ange	'Ikai ke lipooti/'ikai ke ma'u. Ko ha tu'unga totongi fakafoki 'oku 'ikai ma'u 'e he Bureau tupu meí he 'ikai fakakakato 'e he Kautaha kuó ne Faka'atā atu 'a e Fakamo'ua'ki he māhiná ha fakatātā ki ai.
0 (noa)	'I he taimi lolotongá	Fakahoko taimi totonu 'a e ngaahi totongi fakafokí 'o fakatatau ki hono 'aho totonú. Felotoi ki he fakalahi fakamo'ua (overdraft) 'o e 'akauni pa'angá.
1	'aho 'e 1-29 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 1-29 'o fakatatau ki hono 'aho totonú. 'E lava ke faka'atā 'e he ngaahi kautaha takitaha 'oku nau faka'atā atu 'a e fakamo'ua ha 'aho 'e a'u hake ki he 14 ke 'oua ai 'e fakahoko ha totongi fakafoki (grace period).
2	'aho 'e 30-59 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 30-59 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.
3	'aho 'e 60-89 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 60-89 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.

4	'aho 'e 90-119 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 90-119 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.
5	'aho 'e 120-149 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 120-149 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.
6	'aho 'e 150-179 'oku tōmui 'akí	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'aki e 'aho 'e 150-179 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.
X	'aho 'e 180+ pe lahi hake, kuo tōmui 'aki mei hono 'aho totonú	Tōmui 'a e ngaahi totongi fakafokí 'o laka hake 'i he 'aho 'e 180 'o fakatatau ki hono 'aho totonú.
H	Faingata'a'ia Fakapa'anga	Kasitomá 'oku Faingata'a'ia Fakapa'anga
R	Fakafo'ou 'a e taimi ke 'eke ai ha totongi mo'ua (Re-aged)	Ko ha 'akauni kuo fakafo'ou 'a e taimi ke 'eke ai ha totongi mo'ua 'e he kautaha kuo ne faka'atā atu 'a e fakamo'uá

Ngāue 'i he Failé

'Oku lekooti 'i he konga ko'ení 'a e ngaahi ngāue kuo fakahoko ki ho'o faile ki he fakamo'uá. Hangē ko e taimi na'e fakahoko ai 'e ha kautaha kuó ne faka'atā atu 'a e fakamo'uá hano vakai'i ho lekooti fakamo'uá, pe 'i he taimi kuo toe vakai'i ai ho'o 'akauni fakamo'uá 'e ha kautaha kuó ne faka'atā atu 'a e fakamo'uá.

'E lava ke muimui'i 'e ha ni'ihí 'oku mau fengāue'aki ho'o faile fakamo'uá ke nau ma'u ha fakatokanga kapau 'oku 'i ai ha fakamatala fo'ou 'oku lekooti hangē ko ha tu'asila fo'ou. 'I he taimi 'oku ma'u mai ai e fa'ahinga fakamatala peheé, 'e lekooti leva 'e ho'o faile fakamo'uá hano tukuatu 'o ha fakatokanga.

Ko e ma'u atu pē 'o e ngaahi fakamatala (access) ki he ngaahi faile ko ia 'oku fekau'aki mo hono vakai'i 'o e tu'unga falala'anga ki he fakamo'uá, 'oku faka'atā atu pē ki he ni'ihí 'oku mau fengāue'aki.

'Oku 'oatu 'i he tēpile 'i laló ha fakamatala ki hono fakafa'ahinga 'o e kole fakamatalá, lōloa 'o 'ene nofo 'i ho'o faile fakamo'uá pea mo 'ene uesia pe 'ikai uesia 'a ho maaka ki he fakamo'uá.

'Uhinga 'o e kole ke 'atā ki he fakamatalá	Taumu'á	Faka'ali'ali ki he ni'ihí 'oku mau fengāue'akí?	Vaha'a Taimi 'oku Faka'atā atu aí	Maaka 'o e Ngaahi Uesiá (impacts score)?
Tohi Kole Fakamo'uá	Faka'aonga'i 'e he ni'ihí 'oku mau fengāue'akí ki he ngaahi tohi kole fo'ou ki ha fakamo'uá	'lo	Ta'u 'e 4	'lo
Vakai'i 'o e Tu'unga Fakamo'uá/Vakai'i Fakamāhina 'o e Tu'unga Fakamo'uá	Faka'aonga'i 'e he ni'ihí 'oku mau fengāue'akí ki hono vakai'i 'o e ngaahi 'akauni fakamo'ua lolotongá	'lo	Ta'u 'e 4	'ikai

Fakahoko 'o e 'Eke Mo'uá (Debt Enforcement)	Faka'aonga'i 'e he kau tãnaki mo'uá ki hono totongi fakafoki mai 'o ha ngaahi mo'ua 'i he taimi 'oku nau ngãue ai 'o fakafofonga'i ha kautaha/tokotaha kuó ne faka'atã atu ha fakamo'ua pea 'oku 'ikai fiema'u ho'o fakamo'oni hingoa ki hono fakangofuá	'lo	Ta'u 'e 4	'Ikai
Faka'eke'eke ki ha Fakafuofua Fakapa'anga (Finance Quotation Enquiry)	Faka'aonga'i 'e he ni'ihi 'oku mau fengãue'akí ki hono fakafuofua'i 'o ha fakamole ki he fakamo'uá meí ha ngaahi tohi kole fakamo'ua	'lo	Ta'u 'e 4	'Ikai
Fakamo'oni'i 'o e ID / Fakamo'oni'i 'o e ID ki he Kautaha (ID Verification / Bureau Header ID Verification)	Faka'aonga'i 'e he ni'ihi 'oku mau fengãue'akí ke fakamo'oni'i 'a e fakaikiiki 'o ha tokotaha ki hono "ilo'i ho'o kasitomaá / ngaahi taumu'a ki he AML'	'Ikai	Ta'u 'e 5	'Ikai
Pule'i 'o e 'Akauní (Ledger Management)	Faka'aonga'i 'e he kau tãnaki mo'uá ki hono totongi fakafoki mai 'o ha ngaahi mo'ua kuo nau ma'u pea 'oku 'ikai fiema'u ho'o fakamo'oni hingoa ke fakangofua ia	'lo	Ta'u 'e 4	'Ikai
Fakatokanga'i pea Muimui'i (Monitor Alert)	Ko e ngaahi fakatokanga 'oku 'oatu ki he ni'ihi 'oku mau fengãue'akí fekau'aki mo ha ngãue fo'ou 'oku fakahoko ki he failé hangē ko ha tu'asila fo'ou pe ko ha fakamatala fo'ou ki ha palopalema hangē ko ha ta'e totongi mo'ua	'Ikai	Ta'u 'e 5	'Ikai
Vakai'i 'o e Lēsisita 'oku 'atã ki he Kakaí (Public Register Check)	Faka'aonga'i 'e he ni'ihi 'oku mau fengãue'akí ke vakai'i 'a e ngaahi lēsisita 'oku 'atã atu ki he kakaí hangē ko e Lēsisita ki he Ngaahi Ta'etotongi Fakapa'angá (Insolvency Register)	'Ikai	Ta'u 'e 5	'Ikai

'Ikai Totongi e Ngaahi Mo'uá (Credit Defaults)

'E fakahã atu 'i he konga ko'ení ha fa'ahinga fakamatala pē 'oku mau ma'u fekau'aki mo ha fa'ahinga mo'ua 'oku 'ikai totongi (defaults) 'i he lolotongá ni pe 'i he kuohilí na'e hoko kiate koe pea mo ha fa'ahinga totongi fakafoki na'e fakahoko.

Ngaahi Tu'utu'uni mai he Fakamaau'anga (Judgements)

'Oku fakahaa'i 'i heni ha tu'utu'uni mei he fakamaau'angá fekau'aki mo ha pa'anga kuo fakahoko atu kiate koe pea 'oku mau tauhi.

Ngaahi Ta'etotongi Fakapa'angá (Insolvencies) / Ngaahi Tu'utu'uni ki hono Totongi Fakafoki 'o ha Mo'ua (Debt Repayment Orders)

Ko ha fa'ahinga fakamatala eni fekau'aki mo e 'osi 'aupito 'a e ivi fakapa'anga, founa ki hono tamate'i ho'o mo'uá (no asset procedure) mo ha ngaahi tu'utu'uni ki hano totongi fakafoki 'o ha mo'ua fekau'aki mo koe.

Ngaahi Fekau'aki mo e Kautahá (Company Affiliations)

Ko e fakamatala eni fekau'aki mo e kau talēkita mo e kau ma'u 'inasi 'i he kautahá meí he New Zealand Company Office.

F. Ko e hā hono fuoloa 'o e nofo 'a e fakamatala ko 'eni 'i he'eku faile fakamo'ua?

'Oku fokotu'utu'u mai 'i he Tu'utu'uni 'a e lōloa 'o e taimi 'e hā atu ai 'a e ngaahi fakamatala pau 'i he faile fakamo'uá pea 'oku 'oatu ia ki he ni'ihi 'oku mau fengāue'akí. 'Oku fakaikiiki 'eni 'i he tēpile 'i laló. Kātaki 'o fakatokanga'i ange 'e lava ke hokohoko atu 'emau tauhi ho'o fakamatalá 'i ha vaha'a taimi 'oku a'u hake ki he ta'u 1 mei he hili 'a e 'aho 'oku 'ikai toe fakangofua ai ke 'oatu kinautolu ki he ni'ihi 'oku mau fengāue'akí. 'Oku 'uhinga 'eni 'e lava ke mau tauhi ha fakamatala fekau'aki mo koe, kae 'e 'ikai lipooti atu ia ki he ni'ihi 'oku mau fengāue'akí.

Fa'ahinga fakamatala fekau'aki mo e fakamo'uá	Ko e hā hono fuoloa 'o e taimi 'e ala lipooti ai 'e he Centrix 'a e fakamatalá
Fakamatala ki he tohi kole fakamo'uá	Ta'u 'e 5 mei he 'aho 'o e tohi kolé
Fakamatala ki ha ta'etotongi mo'uá (ma'á e tokotaha fakamo'uá - debtor)	Ta'u 'e 5 mei he 'aho na'e tu'u ai e totongi mo'uá
Fakamatala ki ha ta'etotongi mo'ua (ma'á e tokotaha malu'i mo'uá - guarantor)	ta'u 'e 5 mei he 'aho na'e fakahoko atu ai 'a e ta'etotongi mo'uá ki he tokotaha malu'i mo'uá
Fakamatala fekau'aki mo e Tu'utu'uni mei he Fakamaau'anga	Ta'u 'e 5 mei he 'aho na'e tala ai e tu'utu'uní
'Osi 'a e ivi fakapa'anga tu'o taha	Ta'u 'e 4 mei he 'aho na'e faka'atā ai meí he 'osi 'a e ivi fakapa'angá
Hū tu'o taha ki he founa ki hono tamate'i 'o e mo'uá	Ta'u 'e 4 mei he 'aho hono faka'atā meí he founa ki hono tamate'i 'o e mo'uá
Ngaahi ngāue fekau'aki mo e 'osi 'o e ivi fakapa'angá, kau ki ai: <ol style="list-style-type: none"> 1. ha tokotaha 'oku/kuo 'osi hono ivi fakapa'anga tu'o 2 pe lahi ange; pe 2. ha tokotaha 'oku/kuo fakatou tō lalo fakapa'anga pea kuo toe faka'atā foki meí he founa ki hono tamate'i 'o e mo'uá. 	Ta'e fakangatangata
Tu'utu'uni ke totongi fakafoki 'a e mo'uá	Ta'u 'e 5 mei he 'aho 'o e tu'utu'uní

Lekooti 'o ha faka'eke'eke ki mu'a - ko e kongā ko ia 'o e kole ki he fakamatalā 'oku fekau'aki mo e tu'unga falala'anga ki he fakamo'uá	Ta'u 'e 4 meí he 'aho 'o e faka'eke'eké (enquiry)
Fakamatala ki he 'akauní (kehe ange meí he fakamatala fekau'aki mo e totongi mo'uá)	Ta'u 'e 2 meí he 'aho ne tāpuni ai e 'akauni fakamo'uá
Fakamatala ki he hisitōlia 'o e totongi fakafokí 'o e mo'uá	Ta'u 'e 2 meí he māhina hili 'a e 'aho na'e totonu ke fakahoko ai 'a e ngaahi totongi fakafokí
Maaka ki he fakamo'uá	'Aho 'e 2 meí he 'aho na'e fokotu'u aí

H. Fēfē kapau te u fakakaukau 'oku 'i ai ha fakamatala hala 'i he'eku faile ki he fakamo'ua 'i he Centrix?

Ko e fakamatala 'i ho'o faile ki he fakamo'uá 'oku 'omai ia kiate kimautolu 'e ha ngaahi kautaha kehekehe (third parties). Kapau 'okú ke pehē 'oku 'i ai ha fakamatala hala 'i ho'o lipooti ki he fakamo'uá meí he Centrix, te ke lava 'o fai ha kole ke fakatonutonu ia 'aki ha'o fetu'utaki mai kiate kimautolu. Te mau fai ha tu'utu'uni ki ho'o kolé 'i he vave taha te mau ala lavá. Ko hono fakakaukau 'i 'o ha kole ki he fakatonutonu 'oku fa'a kau ai 'emau fetu'utaki ki he kautaha na'á ne 'omai e fakamatalā kiate kimautolú (hangē ko 'eni, kapau ko e fakatonutonu 'oku fekau'aki mo ha mo'ua 'oku 'ikai lava ke totongi, 'e fiema'u ke mau fetu'utaki ki he tokotaha tānaki mo'uá, pe ko e kautaha kuo nau faka'atā atu 'a e fakamo'uá).

Te mau fakahoko atu 'emau tu'utu'uni ki ho'o kolé 'i loto he 'aho ngāue 'e 20, tukukehe kapau 'oku mau fiema'u ha taimi lahi ange ke fakatotolo 'i ai ho'o kolé, pea 'i he tu'unga leva ko iá, te mau fakahā atu hono fuoloá pea toki fai atu ha tu'utu'uni.

Kapau 'e 'ikai temau fakatonutonu 'a e fakamatalā 'o fakatatau mo ho'o kolé, 'e lava ke ke kole ke fakapipiki ki he fakamatalā ha fakamatala fekau'aki mo e fakatonutonu na'á ke kolé pea na'e 'ikai ke fakahokó. 'E lava ke ke fai 'eni 'aki ha'o fetu'utaki mai kiate kimautolu.

I. Ko e hā 'a 'eku ngaahi totonú?

'E ala ma'u atu hano fakamā'opo'opo ho'o ngaahi totonú 'i he malumalu 'o e Tu'ut'uni 'i he 'emau uepisaití pe ko ha'o fetu'utaki mai kiate kimautolu pea te mau 'imeili pe lí atu ha tatau kiate koe.

Kapau 'okú ke pehē kuo mau maumau 'i 'a e Credit Reporting Privacy Code 2020, pea 'okú ke faka'amu ke fai ha'o lāunga, 'oku totonu ke ke fetu'utaki mai kiate kimautolu pea te mau fakatotolo 'i leva ia 'o fakatatau mo 'emau Founga Ngāue ki he Ngaahi Lāungá. 'E ala ma'u atu 'a e fakaikiiki 'o 'emau Founga Ngāue ki he Ngaahi Lāungá 'i he 'emau uepisaití pe ko ha'o fetu'utaki mai kiate kimautolu pea temau 'imeili pe lí atu ha tatau kiate koe. Te ke lava 'o fakahoko ha lāunga 'aki ha'o fetu'utaki mai kiate kimautolu.

Kapau 'oku 'ikai ke ke fiemālie ki he ola 'o ho'o lāungá te ke ala lava 'o lāunga atu ki he Privacy Commissioner. 'E ma'u atu 'a e fakaikiiki ki he Commissioner 'i he 'enau uepisaití: www.privacy.org.nz.

K. Fēfē kapau kuo uesia au 'e ha tō'onga kākā?

Kapau 'okú ke tui kuo uesia koe, pe 'e ala uesia koe 'e ha tō'onga kākā (kau ai mo hono kaiha'asi 'a ho fakamatala fakafo'ituituí) te ke lava 'o kole ke ta'ofi malu (freeze) ho'o faile fakamo'uá. 'Oku 'uhinga 'eni 'i he lolotonga 'o e taimi 'o e ta'ofi malu 'e he Centrix ho fakamatala fakamo'ua 'oku tauhi 'i ho'o faile fakamo'uá pea he 'ikai, tukukehe pē 'i ha ngaahi uHINGA 'oku fakangatangata, ke 'oatu ho'o lipooti ki he fakamo'uá ki he ngaahi kautaha kuo nau faka'atā atu 'a e fakamo'uá pe tānaki atu ha fakamatala ki ho'o faile fakamo'uá. 'E ma'u atu 'a e fakaikiiki 'o e me'a ke fakahokó 'i he 'emau uepisaití.

Fakaikiiki 'o e founga fetu'utaki mai kiate kimautilú:

'imeili: mycreditreport@centrix.co.nz

telefoni: 0800 236 874

puha meili: Centrix Group Limited, PO Box 62512, Greenlane, Auckland 1546

uepisaiti: www.centrix.co.nz